

Pravdivá nejistota a lživá jistota

Jsme spojeni s něčím nekonečným nebo ne? Podle Bible ano. Při stvoření (Gn 2,7) člověk od Stvořitele dostává dech života (ruach hajím). Již tedy tím, že vůbec žijeme, jsme jistým způsobem spojeni s Bohem, ať to víme nebo ne, ať tomu věříme nebo ne, je to tak.

Jestliže by tomu tak nebylo, pak bychom nebyli schopni odhalit smysl života. Jsme součástí něčeho většího, a můžeme to nazvat **milostí**, nezaslouženým darem. Ale k tomuto tématu se ještě vrátíme.

Ostří nože

Co je největším adrenalinem? Je to **vnitřní duchovní zkušenost**. Je hodně informací, hodně myšlenek, ale ty samy o sobě člověka nepromění. Vnitřní zkušenost člověka **proměňuje** a přivádí k úžasu. Dnes je zapotřebí proměněných lidí. Vnitřní zkušenost je zážitkem „ostří nože“ (Rosemary Haugtonová).

Bible není sadou vědomostí a myšlenek, ale **vede k proměně**. Většina lidí od ní nic nového nečeká, ale **evangelium je nové zjevení**. Evangelia pro většinu lidí jsou „náboženstvím“, Ježíš však náboženství, takové jaké bylo, přišel ukončit! Ježíš říká, že chceme-li jej pochopit, musíme se stát dětmi, mít „mysl začátečníka“.

Vždy, když se na scéně objevil Bůh, to pro člověka znamenalo POZOR!, strach. Kdo teď bude potrestán? **Lidé v sobě mají hluboce zakořeněný vzorec strachu**. Přitom při každém Božím zjevení v Bibli nejprve zazní „Neboj se!“ Ježíš přišel tento vzorec radikálně změnit, ukázat skutečnou Boží tvář. Bůh se v Ježíšovi činí zranitelným a do své vzájemnosti a zranitelnosti nás zve. Doposud, aby si člověk Boha naklonil, muselo být něco obětováno, ale Bůh je právě opačný! Viz např. Ex 34,6: „**Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný**“! Ovšem bez vnitřní zkušenosti „ostří nože“ tato slova zůstanou jen zbožnými slovy. Bůh je zcela odlišný od jakýchkoli našich představ.

Bible není příručkou připravených odpovědí, ale přináší nám proces, ve kterém se budeme někam dostávat, a zároveň vnitřní i vnější autoritu, abychom tomuto procesu důvěřovali. Život, stejně jako Písmo, je vždy „tři kroky dopředu a dva dozadu“. Je naším úkolem rozpoznat, kam tyto kroky míří, a k tomuto rozpoznávání potřebujeme **osobní zkušenost s tím, jak Bůh působí v našem vlastním životě**. Jakmile se dostaneme až ke Vzkříšenému Ježíšovi, není nic, čeho bychom se u Boha mohli bát. Jeho dech je totožný s odpuštěním a Božím pokojem (J 20,20-23). Je-li Ježíš konečným Božím zjevením, pak žijeme v bezpečném a nádherném světě.

Předpoklady k tomu, abychom se dostali k velkým pravdám Písma

Chceme-li hlouběji proniknout k pravdám Písma, pak musíme vědět, že (1) Písmo je vždy o mně, (2) život nikdy není přímočarý, (3) odmítnout ořepaný moralismus a zbožnost těch, kteří nikdy nestudovali historický a antropologický kontext Písma, ale i zúženou historicko-kritickou interpretaci (o Bohu mluvit, ale ve skutečnosti ho nemilovat). Výsledkem bude **tanec důvěry mezi vnitřní a vnější autoritou** (mezi tím, co díky životu s Kristem cítím, a tím, co se mi říká, tanec mezi „liberalismem“ a „konzervatismem“).

A nyní zpět k milosti, o které jsme hovořili na začátku

„Jsme spojeni s něčím nekonečným nebo ne?“ řekli A. Einstein i C.G. Jung. Jsme-li součástí něčeho většího, nekonečného, pak je to milost, nezasloužený dar. Bůh stále přichází jako zcela skrytý i zcela zjevený. Jeho poznání a z toho plynoucí osobní proměna není založena na chytrosti, nýbrž na **pokoře** (viz Mt 5,1-12; 18,2). Bible nás odvádí od „posvátných míst“ (chrám), „posvátných skutků“ (zákon) nebo věroučných systémů, ale vede nás času samotnému jako k času posvátnému („Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“, Mt 28,20). Nejde o dokonalost, nýbrž o **holou přítomnost** (modlitbu), nebo, jak říká Ježíš, **bdělost**, pozornost, probuzení (Mk 14,35-41). S tím souvisí problematika dualistického a nedualistického myšlení.

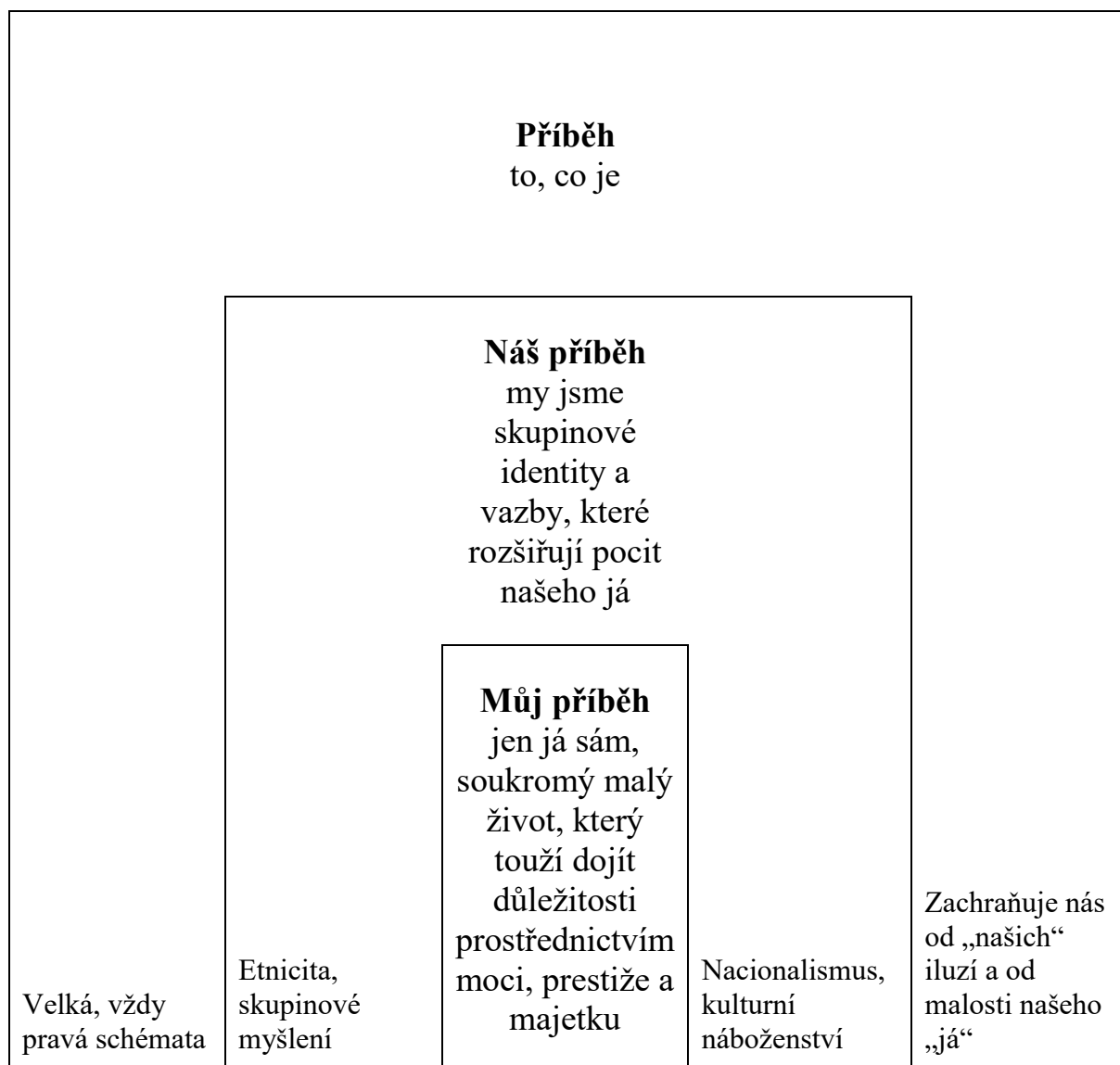
Rozlišování na „duchovní“ a „neduchovní“ (dualistické a nedualistické myšlení)

Jedním velkým omylem je to, že Bůh straní pouze tomu, co je čisté, duchovní, co je ideální a správné; Ježíš proto staví náboženství na hlavu, neboť Bůh se ve skutečnosti projevuje v tom, co je obyčejné, všední, co je „ted“: „Bůh k nám přichází převlečen do našeho života“ (Paula D'Arcy). Ale mnozí lidé mají Boha jenom v kostele. **Není důležité, abychom se stávali duchovními bytostmi, nýbrž bytostmi více lidskými.** Duchovními bytostmi jsme, jen to nevíme. Vytvořili jsme jakýsi podivný druh dualismu mezi tím, co je duchovní, a tím, co je takzvaně neduchovní. Ježíš to usvědčuje jako lež! **Dualismus, spočívající v rozlišování na duchovní a neduchovní, je nesmysl.** Bible se nás snaží uvést do tohoto tajemství tím, že zjevuje to, co je všední a běžné (viz třeba Ježíšova podobenství). Bible ukazuje, že Bůh používá životy obyčejných lidí, kteří by nikdy nesplnili podmínky pro kanonizační proces ve Vatikánu (Mojžíš zabil a Pavel zabíjení napomáhal, David byl cizoložník atd.). Židovský národ se neustále nachází v centru krvavé historie a není chráněn než vírou, že je Hospodin s ním a že ho vede. **Pravá biblická víra nás zanechává velmi zranitelnými vůči skutečnosti**, protože v přítomnosti není žádné místo, kam bychom se mohli skrýt. V tom je i **tajemství Kristova vtělení.**

Jak překročit dualistické myšlení?

Chceme-li počítat se svou vlastní zkušeností, žít sami za sebe, a tedy přijímat Boha v přítomném okamžiku, musíme **učinit zkušenost nejen s jeho pozitivní, ale i negativní stránkou.** Bible obsahuje pozitivní i negativní texty (Ježíšovo pokušení na poušti, arogantní židovští králové atd.), které židovskému národu připomínaly, že není až tak skvělý. Celé Písmo prostupuje schopnost sebekritického myšlení. Jedná se o první krok, který překračuje dualistické myšlení a který nás učí **trpělivosti s dvojznačností a tajemstvím.** Židé prožívali i svoje nejtěžší okamžiky nábožensky, a proto až dodnes vydrželi tak silní, i po holokaustu, viz Mojžíš v Ex 14,13-14! nebo Ž 25,3. **Jsme vždy v pokušení důvěřovat spíše naší tradici víry, vypovídající o důvěře v Boha, než přímo důvěřovat samotnému Bohu** (místo důvěry mluvíme o světcích, kteří důvěřovali..., jakoby křesťanství už bylo v minulosti, ne dnes) Mt 15,3! Musíme unést **tajemství nevědění**, zatímco náboženství tuto biblickou myšlenku obrátilo v pravý opak, v **tradici jistého vědění!** Abychom tajemství nevědění unesli, musíme mít dostatečné poznání, ale o tom bude řeč dále. Boha nemáme v kapse. V náboženském schématu již Bůh žádnou svobodu nemá a musí se řídit našimi pravidly a rozhodnutími...

Jsme součástí příběhu, který nás přesahuje

Je to schéma, které se objevuje již u sv. Augustina a u sv. Jana od Kříže. „**Můj příběh**“ je můj osobní příběh. „**Náš příběh**“ je skupinová identita, jako třeba pohlaví, národnost, náboženství, povolání, „my, Češi“, katolíci atd., v minulosti se na sebe lidé dívali především skrze tuto identitu. Dnes existuje pokušení žít jen „můj příběh“, konzervativnější a tradičnější lidé se ztrácejí spíše v „našem příběhu“ („co říká papež, je pravda“). „**Příběh**“ jsou stále platné a pravdivé vzorce. Každé náboženství na určité úrovni hlásá Příběh; například: odpuštění je vždy uzdravující, ať je člověk buddhista, katolík, protestant nebo žid. Neexistuje např. žádný katolický způsob jak sytit hladové, láska je láska, i když motivace může být různá, atd.

Biblická tradice bere všechny 3 úrovně vážně, a říká, že jediný způsob jak dojít až k Příběhu a do hloubky ho pochopit, je **projít svým vlastním příběhem a svým skupinovým příběhem** a převzít svůj díl odpovědnosti za ně. Musíme naslouchat své vlastní zkušenosti, svým selháním, svým hříchům, své spáse, a uvědomit si, že jsme součástí dějin, kultury, náboženské skupiny, a to jak v dobrém, tak ve zlém. To, co nepřijmeme za své, nemůžeme uzdravit ani se

na to poctivě podívat. Fundamentalistické náboženství se snaží přeskočit rovnou na třetí úroveň, aniž by prošlo bolestným osobním úsilím pracovat na vlastním příběhu a v dobrém i zlém vzít odpovědnost za příběh společný. Proto je tak povrchní a nekritické.

Radostná zvěst Bible je v tom, že můžeme vzít své životy vážně i s tím, co je v nich dobré i špatné. Jsme lidem Velkého obrazu, který Ježíš nazval Královstvím Božím. Vše, co jsme prožili, je v něm důležité, je posvátné.

Posvátné zranění

I naše zranění se stávají posvátnými, uvidíme-li je jako součást onoho velkého Příběhu. My křesťané se učíme svá zranění identifikovat s Ježíšovými ranami a utrpením celého Těla Kristova (Flp 3,11-12; Kol 1,24-25). Židovsko-křesťanská tradice došla ke své plnosti v ukřižovaném Ježíši, ve čtyřech zpěvech Božího služebníka (Iz 42-53) a v knize Job. Ježíš je Job – ukřižovaný. Bolest nás učí, že chceme-li pochopit, co znamená být nahoře, musíme nejprve sestoupit dolů. Zdá se, že určité utrpení je jediným dostatečně silným prostředkem, který dokáže narušit naši aroganci a naši ignoranci. Utrpením je každá situace, kdy nemáme věci pod kontrolou. Každé zdravé náboženství ukazuje, co máme dělat se svou bolestí, absurditou, tragédií, nesmyslností a nespravedlností. **Jestliže neproměníme svoji bolest, téměř jistě ji budeme předávat dál. Jestliže nedokážeme najít způsob, jak z našich zranění udělat zranění posvátná, pokaždé se staneme negativními a zahořklými.** Pokud nejsme schopni objevit hlubší smysl svého utrpení, pokud nejsme schopni objevit, že **Bůh je jakýmsi způsobem uvnitř tohoto utrpení** a může ho dokonce použít k dobrému, obvykle to vzdáme. Přirozená tendence ega je chránit se před dalším zraněním.

Biblické zjevení směřuje k proměně dějin i jednotlivců, která spočívá v tom, že už nebudeme bolest předávat dalším generacím. Mentalita „něco za něco“, „jak ty mně, tak já tobě“ ovládala téměř celé dějiny lidstva. Biblický příběh nám říká, že uvnitř zdánlivé nesoudržnosti dějin existuje soudržnost. Židovský národ uvěřil, že naše malé příběhy spojuje a udržuje pohromadě onen větší Příběh. Budeme hledat klíče, které nám pomohou tento větší Příběh interpretovat.